
آثار جنگ نرم در بیانات رهبری و آیات و روایات

زینب خسروی نیا^۱ (نویسنده مسئول)
حوریه اسدزاده^۲

چکیده

سازه ی جنگ نرم بر آن است که نظامی را به لحاظ سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی از پا در آورداما علاوه بر مسائل و معضلاتی که جنگ نرم دارد برکاتی نیز دارد این مسأله در راستای هدفی است که در این مقاله دنبال می شود در واقع دستیابی به آثار جنگ نرم از دیدگاه مقام معظم رهبری در آیات و روایات است. مقاله آثار جنگ نرم بیانگر طلوع برهه ی جدیدی در شکوفایی جمهوری اسلامی ایران به عنوان قدرت منطقه ای به جهات مختلفی در بعد فردی و اجتماعی است هم چون علم یابی و آمیختگی علم با تولید و صنعت است که ماه عسل خود باوری و حاصل آن خود کفایی و قدرت و اتحاد با کشورهای دیگر است این محتوای پژوهشی به صورت توصیفی به رگه های حاصل از جنگ نرم می پردازد و جمهوری اسلامی را به قدرتی منطقه ای و فرا منطقه ای مبدل می کند

کلیدواژه گان: جنگ نرم، آثار جنگ نرم، دشمن، امید، وظیفه.

---

۱. طلبه سطح ۴ رشته تفسیر تطبیقی موسسه آموزش عالی حوزوی معصومیه علیه السلام قم. yaemamreza@vatanmail.ir

۲. طلبه سطح ۲ عمومی مدرسه علمیه الزهرا علیه السلام بندرعباس

مقدمه

در تمامی عصرها و قرون جنگ سلاحی برای به دست آوردن قدرت بوده و هست؛ اما با گذشت زمان جنگ‌ها به جنگ سخت و جنگ‌های دیگری تغییر ماهیت داده و به جنگ سرد و نرم و غیره تبدیل شده‌اند.

در جنگ نرم دشمن در پی اضمحلال نظام اسلامیت و انسجام وحدت و قدرت ملی ایران است و برای دست یابی به آن از هیچ ترفند و تاکتیک فرهنگی، سیاسی، اقتصادی فرو گذاری نمی‌کند اما با همه ی چینه سازی دشمن ضرورت نگارش مقاله آثار جنگ نرم ارزیابی کردن ایران برای تجهیز شدن در برابر دشمنی است که به عقیده خود نسبت به ایران فشارها و ضعف‌هایی روا داشته است در حالی که ایران آن را به موقعیت جدیدی برای ارتقا اهداف خود تبدیل کرده است مهم بودن این مطلب در آن است که مردم با دید خود باورانه و امیدواری، نسبت به هویت فردی و ملی خود با تلاش و ساختن در تعالی کشور همت گمارند و توانایی تغییر شرایط و بهبود مسائل را به دستان توانای خود ببینند این مقاله یعنی آثار جنگ نرم از نگاه رهبری در آیات و روایات به جوانان کشور و توانایی آن‌ها برای پیشبرد اهداف داخلی و خنثی سازی برنامه‌های دشمن و مزایای جنگ نرم خواهد پرداخت. در مورد پیشینه پژوهشی با استناد به مقاله نقش زنان در مقابله با جنگ نرم در خانواده از دیدگاه رهبری و کتاب‌ها و مقاله‌هایی همچون کتاب جنگ نرم، نفوذ و رسانه که به قلم توانای سید محمدرضا خوشرو نگاشته شده که در آن به نحوه تغییر تاکتیک جنگی دشمن از جنگ سخت به جنگ نرم تا به منافع اقتصادی و سیاسی (براندازی و تغییر نظام حاکم بر تسلط بر عرصه فرهنگی) و غیره پرداخته شده است، این تغییرات جنگی بر اساس شناخت دشمن از ایران صورت گرفته است؛ از این رو با استراتژی جدید وارد عرصه دشمنی می‌بایست شد. از آنجایی که در کشور ایران، مردم معتقد به اسلام هستند جنگ جدید این شد که می‌بایست او را از اصل و ریشه بزند؛ پس نه مردم بلکه همه دارایی مردم را نشانه رفتند تا به برچیدن نظام برسند.

اهمیت این مقاله درگفت و نوشت چرایی این جنگ و نگاه به پتانسیل و توان داخلی کشور و امتیازات جنگ همگی برای روشننگری و بصیرت افزایی است. جنگ نرم به مراتب دشوارتر است؛ چون دشمن تنها از یک سو حمله نمی‌کند. بلکه حمله او حمله همه جانبه‌ای است و میدانی برای جنگ وجود ندارد. دشمن به نام دشمن وارد میدان نشده است؛ بلکه گاهی با عناوین دوستانه در قالب حمایت از حقوق بشر وارد عرصه می‌شود؛ بنابراین باید که روشن شد و روشننگری کرد تا با چشمی باز و فهمی عمیق از دشمن (داخلی و خارجی) عمل کرد.

الف) مفهوم‌شناسی

۱. حرب

حرب در لغت برعکس صلح و مؤنث و کوچک شده حریب است (راغب اصفهانی، ۱۴۴۲، ص ۱۷۹) و در جای دیگر حرب به معنای تاراج نمودن و به غنیمت بردن در جنگ معنا شده است. سپس هرگونه غنیمت گرفتن را حرب گفته‌اند و نیز حرب از معنای الحرب مشتق شده است (فراهیدی، ۱۴۱۴، ج ۱، ص ۳۶۱).

۲. استحاله و بی‌ثبات‌سازی

از منظر کلان سه هدف اساسی در مواجهه دشمن با انقلاب اسلامی متصور است که عبارتند از: استحاله، بی‌ثبات‌سازی و براندازی. هرکدام از این سه هدف در بخش داخلی بر اساس روش‌های خاصی صورت می‌گیرد. به طور کلی در دو بخش جنگ رسانه‌ای روانی و جنگ میدانی قابل تقسیم است.

استحاله به معنای خاصیت زدایی از تفکر انقلاب اسلامی و اسلام ناب است که نهایتاً به تغییر رفتار جامعه و حکومت می‌انجامد. در جنگ سخت جسم‌ها به خاک و خون کشیده می‌شوند ولی روح‌ها پرواز می‌کنند و به بهشت می‌روند؛ اما در جنگ نرم منجر به استحاله می‌شود که عمدتاً در بستر فرهنگی و فکری محقق می‌شود. در این فضا دشمن تلاش می‌کند تا بر اندیشه افراد و خصوصاً نخبگان جامعه تأثیر بگذارد. دشمن برای تحقق این هدف در

واقع به جای درگیری مستقیم و فیزیکی با جامعه به طور کاملاً پنهانی و خزنده بر اندیشه مردم و نخبگان آن جامعه تأثیر گذاشته و آنها را به سمت فکر کردن آنچه آنها زمینه‌سازی کرده‌اند وامی دارد. پیامد اولیه استحاله، تغییر گفتمان غالب جامعه از تفکر و اندیشه انقلابی به سوی اندیشه و فرهنگ غرب است. تداوم آن تغییرات در تمایلات و رفتارهای گوناگون سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و در نهایت از خود بیگانگی، تغییر ذائقه و رفتار ملی می‌انجامد. بی‌ثبات‌سازی به معنای تضعیف ساختار حاکمیت است. تحقق این هدف دشمن با وارد آوردن شک‌های گسترده و پیاپی به حکومت هدف پایه‌های آن را راست کرده و جریان اپوزیسیون داخلی را قوی‌تر می‌کند. (احمدی و دیگران، ۱۳۸۸، ص ۸۲)

۳. جنگ نرم

مقام معظم رهبری درباره جنگ نرم می‌فرمایند: «جنگ نرم یعنی جنگ به وسیله ابزارهای فرهنگی، به وسیله نفوذ، به وسیله دروغ، به وسیله شایعه‌پراکنی». (خامنه‌ای، ۱۳۸۸/۹/۴)

در قرآن آمده است: «وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّي غَيْرُهُ وَ لَا تَتَّبِعُوا الْاَلْمِیَآلَ وَ الْاَلْمِیَآلَ اِیُّی اَرَاكُمْ بِخَیْرٍ وَاِیُّی اَخَافُ عَلَیْكُمْ عَذَابَ یَوْمٍ مُّحِیطٍ». (هود: ۸۴) «و بسوی «مدین» برادرشان شعیب را (فرستادیم)؛ گفت: «ای قوم من! خدا را پرستش کنید، که جز او، معبود دیگری برای شما نیست! پیمان‌ه و وزن را کم نکنید (و دست به کم فروشی نزنید)! من (هم اکنون) شما را در نعمت می‌بینم؛ (ولی) از عذاب روز فراگیر، بر شما بیمناکم!»

پیامبر اکرم ﷺ فرمود: «هر کس یک وجب از جامعه «مسلمین» دور شود خداوند رشته مسلمانی را از گردن او باز کند.» (کلینی، ۱۴۰۷، ج ۱، ص ۴۰۴)

آیت الله خامنه‌ای همچنین بیان نموده‌اند: «حمله نرم یک نوعش همین چیزهایی است که مشاهده کردید: تحریم اقتصادی، تبلیغات اغواگر و امثال اینها؛ این هم اثری نکرد و نتوانست؛ این‌ها هیچ‌کدام راه به جایی نبرد. پس هم جنگ سختشان شکست خورد، هم

جنگ نرمشان.

آنچه سالها است که شروع شده منتها روزه‌روز توسعه پیدا کرده جنگ نرم از نوع دیگر است؛ این است که خیلی خطرناک است و آن عبارت است از نفوذ در مراکز تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری؛ آن عبارت است از نفوذ برای تغییر باورهای مردم؛ آن عبارت است از نفوذ برای تغییر محاسبات. اگر محاسبه ما را توانستند تغییر بدهند، موضع‌گیری ما تغییر پیدا خواهد کرد. یکی از کارهای اساسی آنها این است: تغییر محاسبه‌ها در مسئولین، تغییر باورها در مردم، تغییر در مراکز تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری؛ مجموعه‌هایی که تصمیم‌سازی می‌کنند و تصمیم‌گیری می‌کنند. این آن کار خطرناکی است که تهاجم به مبانی انقلاب در آن هست، تهاجم به بنیان‌های حافظ و محافظ هست؛ می‌خواهند کاری کنند که نظام اسلامی از عناصری که در درون او است و مایه اقتدار او است، تهی بشود و خالی بشود. وقتی ضعیف شد، وقتی عناصر قدرت در او نبود، وقتی اقتدار نبود، دیگر از بین بردنش و کشاندنش به این سمت و به آن سمت، کار مشکلی برای ابرقدرت‌ها نخواهد بود؛ می‌خواهند او را وادار کنند به تبعیت». (<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=33198>، 6/3/1395 در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری)

«ملت ما، جوانان ما، زن و مرد ما نباید احساس کنند که دوران مجاهدت به پایان رسید، خطری ما را تهدید نمی‌کند. ممکن است خطر نظامی ما را تهدید نکند؛ اما تهاجم فقط تهاجم نظامی نیست. دشمن به آن نقاطی متوجه می‌شود که پشتوانه استقامت ملی ماست. دشمن وحدت ملی و ایمان عمیق دینی را هدف قرار می‌دهد. دشمن روحیه صبر و استقامت مردان و زنان ما را هدف قرار می‌دهد؛ این تهاجم از تهاجم نظامی خطرناک‌تر است.» (<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=6742>، در دیدار خانواده‌های شهدا و ایثارگران،

۱۳۸۸/۲/۲۲)

در حدیثی در این باره آمده است: «کن للعدو المكاتم أشد حذراً منك للعدو والمبارز» (نهج البلاغه، نامه ۶)؛ «از دشمن پنهان بیشتر از دشمن آشکار بر حذر باش».

ایشان در ادامه بیاناتشان می‌فرمایند: «در تهاجم نظامی شما طرفتان را می‌شناسید، دشمنان را می‌بینید؛ اما در تهاجم معنوی، تهاجم فرهنگی، دشمن مثل مورانه‌ای به جان پایه‌های فکری و اعتقادی و ایمانی مردم بیفتد و آنها را دچار رخنه کند؛ این مهم است. همه وظیفه داریم مرزهای ایمانی و مرزهای روحی خودمان را حفظ کنیم. امروز متأسفانه دشمنان ملت ایران توانسته‌اند حتی تا پشت مرزهای ما حضور پیدا کنند. در گذشته و اوائل انقلاب هم، طراحی‌ها مال دشمنان بود؛ دشمنان قدرتمند، استکبار، صهیونیست؛ اما امروز همان‌ها با تحولاتی که در منطقه پیش آمده، پایگاه‌ها و مراکزی را در کنار مرزهای جغرافیایی شما به وجود آورده‌اند و از آن برای فعالیت‌های نرم و بسیار خصمانه استفاده می‌کنند. همه باید هوشیار باشند». (<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=6742>) در دیدار خانواده‌های شهدا و ایثارگران، ۱۳۸۸/۲/۲۲

رهبر معظم انقلاب فرمودند: «جنگ نرم یک عرصه بسیار وسیعی است و روزه‌به‌روز هم با گسترش این فضای مجازی دارد گسترده‌تر می‌شود و خیلی هم خطرناک‌تر از جنگ سخت است؛ یعنی در جنگ سخت، جسم‌ها به خاک و خون کشیده می‌شوند و روح‌ها پرواز می‌کنند و می‌روند به بهشت؛ اما در جنگ نرم، اگر خدای نکرده دشمن غلبه بکند، جسم‌ها پرواز می‌شوند و سالم می‌مانند، ولی روح‌ها می‌روند به قعر جهنم؛ فرقی این است؛ لذا این خیلی خطرناک‌تر است». (<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=34995>) در دیدار با بسیجیان، ۱۳۹۵/۳/۹

ب) آثار جنگ نرم

جنگ نرم با تمامی ناهنجاری و عواقب سوء خود باعث اتفاقاتی مثبت در داخل می‌شود؛ اما مردم مدیریت‌مدیری که تحت کلام او این مسیر را طی کنند، نیاز دارند که او رهبری است. عواملی که می‌تواند جنگ نرم را به جنگی انقلابی بدل کند و کشور را با این نگاه با تزریق نیروی جوان و نخبه‌راندان جدید و فعالی به حرکت انقلاب در برهه کنونی دهد مؤلفه‌هایی است که بیان می‌شود.

۱. آثار جنگ نرم در بعد فردی

۱.۱ تقویت سلاح نرم

در شرایط کنونی جوانان باید با علم و تکنولوژی جدید کار کردن را بیاموزند، خود را به علم و فناوری روز مجهز سازند و در میدان عمل و کار بدرخشند؛ چرا که دشمن از هیچ مکرری نسبت به انقلاب و نظام کوتاهی نمی‌کند و به هر نحوی خواهان سستی ملت ماست؛ از این رو با اخبار کذب و با آلوده کردن جو در پی ناامید کردن جوان و نیروی کارآمد و انقلابی کشور است.

زمان حضرت موسی علیه السلام فرعون با استفاده از علم سحر برای مقابله و جنگ با حضرت می‌رود. خداوند متعال پیامبر صلی الله علیه و آله را به استفاده از این روش توصیه کرده است: «أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ». (نحل: ۱۲۵) با حکمت و اندرز نیکو، به راه پروردگارت دعوت نما! و با آنها به روشی که نیکوتر است، استدلال و مناظره کن». در همین رابطه پیامبر اکرم می‌فرماید: «طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ؛ یعنی جست و جو و تحصیل علم بر هر مسلمانی واجب است». (کلینی، ۱۴۰۷، ج ۱، ص ۳۰)

بر همین اساس مقام معظم رهبری می‌فرمایند: «امروز نیاز مهم کشور ما این است که جوانهای ما مجهز بشوند به انواع تسلیحات نرم، سلاح‌های جنگ نرم؛ یعنی قدرت روحی و قدرت فکری. یکی از اجزا و بخشهای مهم و تعیین‌کننده تقویت کشور همین است که ما جوانهایمان را مجهز کنیم، مسلح کنیم به سلاح فکر و سلاح تفکر صحیح که در معارف اهل بیت علیهم السلام موج می‌زند، در معارف فاطمی موج می‌زند». (<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=44919>، در دیدار مداحان اهل بیت علیهم السلام، ۱۳۹۸/۱۱/۲۶)

نکته دیگری که ایشان می‌فرمایند آن است که: «مسئله دیگر مرزبندی با دشمن برای مصونیت از تهاجم نرم است. یکی از کارهای بسیار لازم همین است که ما نگذاریم مثل

مرزهای جغرافیایی. اگر مرز جغرافیایی نباشد و برجسته نباشد، خب از آن طرف یک نفری بلند می‌شود می‌آید اینجا نفوذ پیدا می‌کند؛ مرز اعتقادی و مرز سیاسی هم عیناً همین جور است؛ وقتی که مرز روشن نبود، دشمن می‌تواند نفوذ کند، می‌تواند خدعه کند، می‌تواند فریبنده عمل بکند، می‌تواند بر فضای مجازی مسلط بشود. اگر مرز با دشمن روشن بود، تسلط او بر فضای مجازی، بر محیط فرهنگی به این آسانی نخواهد بود؛ این هم یک مطلب است که در آیه شریفه «لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ» تا می‌رسد به اینجا که «تُسَيِّرُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ» خدای متعال از این منع کرده که ما با دشمن به این صورت برخورد نکنیم». (https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=41994، دیدار با اعضای خبرگان رهبری، ۱۳۹۷/۱۲/۲۳)

ایشان در ادامه روش‌های مبارزه در جنگ نرم می‌فرمایند: «جمهوری اسلامی امروز طرف یک مبارزه وسیع و عظیمی در سطح جهانی است؛ یک مبارزه جدی که یک طرف آن، نظام جمهوری اسلامی است، یک طرف جبهه کفر و ظلم و استکبار است؛ جمهوری اسلامی امروز درگیر یک چنین مبارزه عظیم و وسیعی است؛ در این هیچ تردیدی نباید داشت. جبهه مقابل سعی دارد که جمهوری اسلامی را از میدان خارج کند با انواع شیوه‌ها و ترفندهایی که در اختیار دارد و امکاناتی که در اختیار دارد؛ که اگر چنانچه موفق بشود برای آینده کشور بسیار گران تمام خواهد شد که جمهوری اسلامی در مواجهه با این جبهه ظلم و کفر و استکبار عقب‌نشینی کند و تسلیم بشود و از میدان خارج بشود». (https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=45639 در دیدار تصویری با نمایندگان تشکل‌های دانشجویی، ۱۳۹۹/۲/۲۸)

در همین رابطه ایشان به مسئله اعتماد به نفس توجه می‌دهند که: «امروز بیشترین نقشه دشمنان، این کارهای عظیم، متوجه این است که ملت ایران این اعتماد به نفسی را که دارد از دست بدهد. تلاش مهم جنگ نرم دشمن، امروز متوجه این است که ملت ایران امیدش را از دست بدهد. از این آیه‌ای که عرض کردیم. «الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ

أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ». معلوم می‌شود که این تبلیغ، دشمن دارد؛ وقتی که می‌فرماید تبلیغ می‌کنند رسالات الهی را، از خدا می‌ترسند، از غیر خدا نمی‌ترسند، پیدا است که غیر خدا در مقابل این مبلغین الهی، مبلغین رسالات الله، صف‌آرایی دارند؛ بحث بر سر دعوا است. یا در آن آیه شریفه «بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ» که می‌فرماید خدا تو را حفظ می‌کند، نگران نباش، دغدغه نداشته باش از دشمن، پیدا است که در مقابل تبلیغ پیغمبر، صف دشمنان است، جبهه دشمنان است. معنایش این است که شما آن وقتی که تبلیغ می‌کنید، تبلیغ اساسی می‌کنید، تبلیغ اسلامی می‌کنید، در مقابل این تبلیغ شما یک جبهه دشمنی صف‌آرایی می‌کند؛ این را باید بدانید». (<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=38575>، در دیدار اعضای شورای هماهنگی

تبلیغات اسلامی، ۱۳۹۶/۱۰/۶)

ایشان در رابطه با تبلیغ و جنگ نرم می‌فرمایند: «تبلیغ میدان جنگ است. بعضی‌ها از اسم جنگ بدشان می‌آید؛ تا گفته می‌شود جنگ اقتصادی یا جنگ نرم یا جنگ تبلیغاتی، این‌ها بدشان می‌آید، می‌گویند «آقا چرا این قدر از جنگ صحبت می‌کنید؟ از صلح صحبت کنید!» خب جنگ هست. این غفلت ما است که اگر چنانچه دشمن متوجه ما باشد - جبهه دشمن به طرف ما نشانه گرفته که تیرهای خودش را پرتاب کند - ما غافل باشیم. امیرالمؤمنین فرمود: «مَنْ نَامَ لَمْ يُنَمَّ عَنْهُ»؛ شما اگر در سنگر خوابت برد، معنایش این نیست که طرف مقابل شما و دشمن شما هم خوابش برده؛ او مراقب شما است، او منتظر است که شما خوابت ببرد. از اسم جنگ که نباید انسان خوف کند؛ خب دشمن الان در حال جنگ است؛ جنگ، جنگ نظامی نیست - البته جنگ نظامی نمی‌کنند، غلط هم می‌کنند اگر بخواهند بکنند - اما جنگ هست، جنگ نرم هست، جنگ‌هایی هست که از جنگ نظامی خطرناک‌تر است؛ دشمن در حال جنگ با ما است. خب، پس توجه داشته باشید که تبلیغ یعنی مواجهه با دشمن؛ تبلیغ درست، یعنی سینه به سینه شدن با دشمن حقیقت، با ظلم و با ظلمات؛ این، معنای تبلیغ است؛ این، حقیقت تبلیغ است». (<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=38575>، در دیدار اعضای شورای هماهنگی

[//farsi.khamenei.ir/speech-content?id=38575](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=38575)، در دیدار اعضای شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، ۱۳۹۶/۱۰/۶

بنا بر آیات و روایات آمده و فرمایشات رهبری از مهم‌ترین و اساسی‌ترین مباحث در جنگ نرم، تجهیز افراد به سلاح نرم است. سلاح جنگ نرم در واقع علم و قدرت و عمل و پویایی در عمل است؛ اما در تهاجم نرم مرزبندی و شناخت از ابعاد دشمنی در تمامی مسایل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی باید داشت و بالاخص هر فردی در مسئولیت پذیرفته شده باید معضلات و مشکلات را شناسایی و مانع از ایجاد خلل در کار شود تا از هر غفلتی در امور سپرده شده نگهبانی و برنامه دشمنان را نقش بر آب کنند.

۱.۲. تحولات پیوند علم و عمل

از دیگر امتیازاتی که جنگ می‌تواند داشته باشد خود کفایی است که محصول آزاد اندیشی جوانان است. آزادی به معنای آزادی گفتاری که منجر به تولید فکر و عمل و پیشبرد خاستگاه ملت شود. بعضاً آزادی را خوب تفهیم نکرده‌اند و به اشتباه مسیر را رفته‌اند. آزادی اندیشه در هر جایی مغتنم باید باشد و با حمایت از آن، به مراحل کاربردی و عملیاتی رساند؛ زیرا تنها در این صورت می‌توان مسیر روشنی را برای فردای کشور تصور کرد؛ با ارزش نهادن به نیروی خیره و جوانی که خواهان پیشبرد اهداف متعالی انقلاب هستند.

امام علی علیه السلام خطاب به کمیل فرمودند: «ای کمیل! هیچ حرکتی نیست جز آنکه تو در آن نیازمند دانشی هستی. دانش، عمل را سودمند می‌سازد؛ زیرا عمل بدون آگاهی انسان را به هدف نمی‌رساند، حتی اگر صورت ظاهری عمل درست باشد. آگاهی، روح عمل است؛ چرا که عمل با نیت جان می‌گیرد و عمل بدون آگاهی کاری بدون نیت و یا با نیت نادرست است.» (حکیمی و دیگران، ۱۳۸۳، ج ۸، ص ۳۵۸)

مقام معظم رهبری در این زمینه می‌فرمایند: «آزادی را نباید بد معنا کرد. آزادی یکی از بزرگ‌ترین نعمت‌های الهی است که یکی از شعبش آزاداندیشی است. بدون آزاداندیشی، این رشد اجتماعی، علمی، فکری و فلسفی امکان ندارد. در حوزه‌های علمیه، دانشگاه و

محیط‌های فرهنگی و مطبوعاتی، هو کردن کسی که حرف تازه‌ای می‌آورد، یکی از بزرگترین خطاهاست؛ بگذارید آزادانه فکر کنند. البته من فهم غلط از آزادی را تأیید نمی‌کنم؛ من باز گذاشتن دست دشمن را در داخل برای اینکه مرتباً گاز سمی تولید کند و در فضای فرهنگی یا سیاسی کشور بدمد، تأیید نمی‌کنم؛ من براندازی خاموش را - آن چنانی که خود آمریکایی‌ها گفتند و عواملشان چند سال قبل در اینجا سادگی و بی‌عقلی کردند و به زبان آوردند - بر نمی‌تابم و رد می‌کنم؛ اما توسعه آزادی و رها بودن میدان برای پرورش فکر و اندیشه و علم و فهم، ربطی به اینها ندارد. ظرافتی لازم است که آدم این دو منطقه را از همدیگر باز بشناسد و مرز اینها را معین بکند. آزادی و آزاداندیشی، یکی از مبانی اصلی اصولگرایی است.

در این منطقه حساس که در آن نفت و منطقه راهبردی و استراتژیک جغرافیایی و سیاسی و همه چیز هست، ناگهان دولتی به نام «جمهوری اسلامی»، با اصول خودش و با ضدیت با مبانی ظالمانه و سیاست متجاوزانه آمریکا، سر بلند کرده است. بعضی‌ها می‌گویند: شما چرا لج آمریکا را در می‌آورید؟ لج آمریکا را ملت درآوردند؛ شما درآوردید؛ جمهوری اسلامی را تشکیل دادید، لج آمریکا درآمده، چه کارش کنیم؟ آن‌ها در آن دوره ده ساله اول، با توطئه براندازی سخت - جنگ تحمیلی و تحریم اقتصادی - شروع کردند؛ اما نتوانستند کاری بکنند. جنگ تحمیلی و تحریم اقتصادی، هر کدام به نحوی برای ملت ایران و جمهوری اسلامی یک فرصت شد. این ابرهای تیره‌ای که آن‌ها روی سر ملت ایران راه انداختند، در دل خود، برای ملت ایران باران‌های نافی داشت. جنگ، ما را مصمم و استوار کرد؛ تحریم اقتصادی، ما را به فکر اتکای به خود انداخت و همه این برکات را برای ما آورد. در دوره بعد، براندازی نرم را دنبال کردند - تهاجم فرهنگی و شبیخون فرهنگی - که آن هم به جایی نرسید و بعد از سالهای متمادی، نتیجه این شد که حالا یک دولت متکی به اصول و با شعار اصول سرکار می‌آید که پیداست تهاجم فرهنگی نتوانسته آن کاری که آن‌ها می‌خواستند، بکند. بعد از این هم توطئه‌های دیگر در راه است، که ما باید خودمان را مصون کنیم. بخشی از این مصونیت با اتحاد، با ایمان، با به کارگیری عقل و علم به وجود می‌آید. تأکید می‌کنم که اگر

انسان چشم را ببندد و راه بیفتد، کاری پیش نمی‌رود؛ با چشم باز، با حواس جمع، با اتحاد کلمه و با استفاده از همه فرصت‌ها باید پیش رفت. همه مشکلات یکی پس از دیگری حل خواهد شد؛ قله‌ها یکی پس از دیگری فتح خواهد شد».

(<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3344>) در دیدار مسئولان و

کارگزاران نظام جمهوری اسلامی، ۲۹/۳/۱۳۸۵)

بر اساس آیات و روایات وارده و بیانات رهبری آزادی همان چیزی هست که اسلام از ابتدا به انسان‌ها داده تا با اختیار، عمل کنند. امروز حرف آزاداندیشی در کرسی دانشجویی در دانشگاه‌ها به معنای بیان آزادانه افکار و ارزش نهادن به نخبگان و عملیاتی کردن است. در جنگ تحمیلی و تحریم اقتصادی فرصتی ایجاد شد و جنگ ما را مصمم و با اراده کرد و در تحریم‌ها به خودکفایی رسیدیم و امروز در جنگ نرم و تهاجم فرهنگی باید با اتحاد و با ایمان و با به‌کارگیری عقل و عمل از این جنگ مصونیت پیدا کنیم.

۱.۳ حراست از هویت ملی

هویت همه آن چیزی است که به وسیله آن فرهنگ‌ها با هم در تضاد هستند. اگر هویت را کسی بخواهد تغییر دهد و دچار تحولات برخاسته غرب شود، در واقع همه چیز خود را به معرض فروش گذاشته و خریدار گم-نامی خود شده است. ما در زمان طاغوت با ایستادن در برابر کشورهای سلطه-گر امنیت و هویت خود را حراست کرده‌ایم؛ هویتی که با خون شهیدان با اسلام با غیرتمندی و قدرت حفظ شد.

خداوند در قرآن کریم در مورد هویت می‌فرماید:

«أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفاً فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ» (روم: ۳۰) پس با گرایش به حق به این دین روی بیاور، (این) فطرت الهی است که خداوند مردم را بر اساس آن آفریده است، برای آفرینش الهی دگرگونی نیست، این است دین پایدار، ولی بیشتر مردم نمی‌دانند».

روایت مشهوری از حضرت علی (علیه-السلام) است در مورد هویت که فرمود: «من

عرف نفسه فقد عرف ربه؛ هر که خود را شناخت، خدای خویش را شناخته است». (تمیمی-آمدی، ۱۴۱۰، ص ۱۳)

رهبری در این خصوص فرموده-اند: «این انقلاب توانست به ما، هم هویت بدهد، هم آرمان بدهد؛ این مهم است. ما، هم هویت پیدا کردیم. ما فهمیدیم چه کسی هستیم، فهمیدیم که ما مغلوب و هضم شده در هاضمه سیاست جهانی و نظام سلطه نیستیم؛ ما هستیم، ما خودمانیم؛ هویت و آرمان؛ به ما آرمان داد».

(<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=36775>، در دیدار جمعی از

دانشجویان، ۱۳۹۶/۳/۱۷)

یکی از گوشه‌های تحت تاثیر قرار گرفتن از فرهنگ غربی، سبک زندگی زنان ایرانی است که در همین رابطه مقام معظم رهبری می‌فرمایند: «به بانوان محترم ایرانی و مسلمان و مؤمن به این مفاهیم اسلامی و قرآنی، توصیه می‌کنیم که اینها را حفظ کنند، روزه‌روز افزایش بدهند؛ از آفت-هایی مثل اسراف، مثل چشم و هم-چشمی‌های منفی - مثل رقابت-های منفی، مثل الگو گرفتن از زن منحرف غربی - پرهیز کنند؛ مراقب خودشان باشند. زن مسلمان، امروز در کشور ما سرافراز است. زن ایرانی این امتیاز را دارد که هویت مستقل فرهنگی دارد و تحت تأثیر دیگران قرار نمی‌گیرد؛ این را باید در خودتان حفظ کنید. یک بخش بسیار عمده جنگ نرم و جنگ روانی دشمن در کشور ما همین مسئله است. این مسائل را در بیاناتتان، در اظهاراتتان، در شعرهایتان کنید».

(<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=39136>، در دیدار مداحان

اهل بیت علیهم‌السلام، ۱۳۹۶/۱۲/۱۷)

بنابراین بنا بر آیات و روایات و فرمایشات رهبری هویت، تمامیت هر ملتی است که باید حراست شود و اسلامی بودن و انقلابی بودن دو مؤلفه قوی است که در دوران ۸ ساله به خوبی حفظ و به نسل‌های بعدی منتقل شده است؛ اما امروز در جنگ نرم، دشمن به صورت نرم و آرام در خانواده‌ها و اجتماع رخنه کرده است و خواهان تغییر و دگرگون سازی

این مؤلفه‌ها (اسلامی بودن و انقلابی بودن) است. هویتی که در برابر این هویت به آنها داده می‌شود از کم‌ترین ارزش انسانی برخوردار است؛ زیرا والاترین کرامات انسانی در اسلام جاری و ساری است.

۱.۴ تکلیف مندی

هر فردی در جایگاهی که قرار دارد موظف به تکلیفی است؛ تکلیف یا شرعی است یا عرفی. در اینجا غرض از تکلیف، تکلیف شرعی نیست. تکلیفی که براساس قرارداد و یا عرف بر شخص عارض می‌شود، است. در وظیفه-شناسی باید جوانب خطر را دانست تا از قانون تخطی نشود. با امید به پیشروی در کار این وظیفه شناسی افزوده و گسترش می‌یابد.

خداوند در قرآن در رابطه با وظیفه شناسی می‌فرماید: «... وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا» (اسراء: ۳۴) و به پیمان [خود] وفا کنید زیرا که از پیمان پرشش خواهد شد».

امام علی علیه السلام آن-چنان خود را در پیشگاه خدا مسئول می‌داند که حتی درباره آنچه می‌گوید وجود خویش را ضامن قرار داده و می‌فرماید: «ذِمَّتِي بِمَا أَقُولُ زَهِيْنَةً وَ أَنَا بِهِ زَعِيْمٌ: عهده‌ام در گرو درستی سخنم قرار دارد و نسبت به آن ضامن و پایبندم» و همین احساس مسئولیت بود که ایشان را به قبول خلافت وادار کرد. (نهج البلاغه، خطبه ۱۶)

مقام معظم رهبری در مورد این موضوع فرموده-اند: «شما جوانانی که گفتیم افسران جوان مقابله با جنگ نرم هستید، از من نپرسید که نقش ما دانشجویان در تخریب مسجد ضرار کنونی چیست؛ خوب، خودتان بگردید نقش را پیدا کنید. یا مقابله با نفاق جدید، یا تعریف عدالت انصاری».

شرط اصلی فعالیت درست شما در این جبهه جنگ نرم، یکی‌اش نگاه خوشبینانه و امیدوارانه است. نگاهتان خوشبینانه باشد. نه از روی توهم، بلکه از روی بصیرت. شما جوانید اگر نگاه نومیدانه شد، به دنبالش بی‌عملی، به دنبالش بی‌حرکی، به دنبالش انزواء است؛ مطلقاً دیگر حرکتی وجود نخواهد داشت؛ همانی است که دشمن می‌خواهد».

(<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=7908>، در دیدار دانشجویان و نخبگان)

علمی، ۱۳۸۸/۶/۴)

بر اساس آیات و روایات و فرمایشات رهبری هر فردی در قالب مسئولیتی که بر عهده دارد موظف به انجام نقش مورد نظر با آگاهی می‌باشد و باید بر اساس جایگاه و موقعیت خود در این جنگ بر مبنای شناخت دشمن و عملکرد آن، نقش خود را ایفا کند. نگاه بدبینانه منجر به بی‌عملی و بی‌تحریکی و انزوای می‌شود که هدف دشمن از ناامید کردن ملت ایران جز این نیست.

۲. آثار جنگ نرم در بعد اجتماعی

۲.۱ پیشرفت روزافزون

انتقاد از عوامل پیشروی و پیشرفت در کارها است. تا زمانی که اشکالات کار را ندانیم مطمئناً ایراداتی بر ما وارد است و جای مباحثات است که جوانان در این نقدها قصد اشکال گرفتن را ندارند؛ بلکه آنها خواهان پیشروی و تبادل نظر با دانشجویان خارج از کشور هستند که این یعنی ارتقاء اطلاعات و پیشرفت روزافزون و بی-اثر کردن اهداف دشمن در قشر جوان ما.

خداوند در قرآن می‌فرماید: «إِنَّ كَثِيرًا لَيَضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ» (انعام: ۱۹) بسیاری از مردم به هوای نفس خود از روی جهل (دیگران را) به گمراهی کشند. همانا خدا به تجاوز کنندگان (از حدود) داناتر است.»

حضرت علی علیه السلام انحراف عقیدتی پیروان خود درباره خویش را می‌دانست. خود آن حضرت گفته است: «هَلِكُ فِي رَجُلَانِ: مُحِبُّ غَالٍ وَ مَبْغُضُ قَالٍ؛ دو کس، در رابطه من گمراه شدند: یکی علاقه مندی که نسبت به من به غلو افتاد و دیگری، دشمنی که کینه مرا به دل گرفت.»

گاهی نقدها نه از روی اصلاح طرف مقابل بلکه برای دشمنی کردن و از روی گمراهی صورت می‌گیرد. (نهج البلاغه، نامه ۶)

مقام معظم رهبری با اشاره به این مسئله بیان نموده-اند: «نظارت و توجه به اوضاع

کشور، نگاه مستفسرانه و دنبال‌پیدا کردن واقعیت، همراه با انتقاد؛ که انتقاد هیچ اشکالی ندارد. منتها انتقاد درست؛ بی‌انصافی نشود. آدم گاهی می‌بیند در بعضی از انتقادهای بی‌انصافی می‌شود. حالا شما یک خرده تندید و جوان هم هستید و آدم خیلی هم توقع ندارد؛ اما آنهایی که بی‌انصافی می‌کنند؛ بنابراین نقد مستمر، نظارت مستمر و متعادل بر اوضاع کشور، بر مدیریت‌ها، جزء کارهای بسیار لازم است؛ البته باید با عقلانیت و با مدارا همراه باشد، بدون افراط، بدون پرخاشگری؛ اما نگاه نقادانه. به نظر من این هم کار لازم دیگری است. (<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=20686>)، بیانات در دیدار دانشجویان، ۱۶/۵/۱۳۹۱)

ایشان در رابطه میان امید و پیشرفت می‌فرمایند: «عزیزان من! اساسی‌ترین قضیه هم امید است. من به شما عرض بکنم؛ از جمله سخت‌ترین کارهایی که علیه من و شما دارد انجام می‌گیرد، این است که امید را در ماها بمیرانند. سعی کنید امید را زنده نگه دارید. هرچه می‌توانید، شعله امید را در دل خودتان و در دل مخاطبان‌تان زنده نگه دارید. با امید است که می‌شود پیش رفت. امید هم امید بی‌جا نیست؛ امیدی است که واقعیت‌ها کاملاً ما را به درستی آن نوید می‌دهد.» (<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=20686>)، بیانات در دیدار دانشجویان، ۱۶/۵/۱۳۹۱)

بنا بر آیات و روایات وارده و فرمایشات رهبری انتقادی درست و کارساز است که همراه با عقلانیت و مدارا باشد. این در حالی است که نقد مستمر و نظارت مستمر و متعادل بر اوضاع کشور بر مدیریت‌ها جزء کارهای بسیار ضروری است؛ زیرا منجر به رشد و تعالی اهداف کشور می‌شود؛ اما بازخورد این نقدها مسیری را باید طی کند که امکان طول کشیدن وجود دارد؛ بنابراین نباید نسبت به مسئولین بدگمان شد.

۲.۲ خودکفایی

وظیفه-شناسی در کار مربوطه باعث پیشرفت کار می‌شود چون پیگیری و علاقه-مندی به کار باعث شکوفایی آن کار می‌شود؛ اما به حتم در هر کاری ایرادات و

نواقصی با توجه به گسترش حجم کاری و پیشرفت-ها در عالم مشاغل سریع و چشم-گیر است که می‌بایست با عالم علم و فناوری بتوان این نواقص را هموار و به موقعیت کاری برای دیگران و پیشرفت کاری تبدیل کرد.

«یا بَنی إِسْرَائِیلَ اذْکُرُوا نِعْمَتِی الَّتِیْ اَنْعَمْتُ عَلَیْکُمْ وَ اَوْفُوا بِعَهْدِیْ اَوْفٍ بِعَهْدِکُمْ وَ اِیْای فَازْهَبُوْنَ؛ (بقره: ۴۰) ای فرزندان اسرائیل! نعمت‌هایم را که به شما ارزانی داشتیم، به خاطر بیاورید و به پیمانم (که بسته‌اید) وفا کنید، تا من (نیز) به پیمان شما وفا کنم و تنها از من پروا داشته باشید».

امام سجاد علیه السلام می‌فرماید:

«اعْلَمْ رَحْمَتَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَیْکَ حُقُوقاً مُحِیْطَةً بِکَ فِی کُلِّ حَرْکَةٍ تَحَرَّکْتُهَا وَ سَکَنَةٍ سَکَنْتَهَا أَوْ حَالٍ حَلَّتْهَا أَوْ مَنْزِلَةٍ نَزَلَتْهَا أَوْ جَارِحَةٍ قَلَبَتْهَا أَوْ آءَالَةٍ تَصَرَّفَتْ فِیْهَا فَاکْبِرِ حُقُوقَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَیْکَ مَا أَوْجَبَ عَلَیْکَ لِنَفْسِهِ مِنْ حَقِّهِ الَّذِی هُوَ أَصْلُ الْحُقُوقِ؛ بدان که خدای عزوجل را بر تو حقوقی است که در هر جنبشی که از تو سر می‌زند و هر آرامشی که داشته باشی و یا در هر حالی که باشی یا در هر منزلی که فرود آیی یا در هر عضوی که بگردانی یا در هر ابزاری که در آن تصرف کنی، آن حقوق اطراف تو را فرا گرفته است. بزرگ‌ترین حق خدای تبارک و تعالی همان است که برای خویش بر تو واجب کرده؛ همان حقی که ریشه همه حقوق است. (ابن بابویه، بی-تا، ص ۶۷۴)

حضرت آیت الله خامنه‌ای در این زمینه این‌گونه بیان داشته‌اند: «امروز خاورمیانه بیدار شده است، دنیای اسلام بیدار شده است و در این زمینه، پیشرو، ایران اسلامی است با پشتوانه و عقبه عظیم فرهنگی و امکاناتی که در این کشور هست؛ آن هم ایران متکی به اسلام که اسلام آمیخته است با جان و روح و فکر این ملت و این مجموعه. این را بایستی نگه داشت؛ هر بخشی هم نقشی دارد».

این حدیث را من بارها از قول پیغمبر گفته‌ام که فرمود: «رحم الله امرأ عمل عملاً فأتقنه؛ رحمت خدا بر آن کسی که کاری را به عهده بگیرد و آن را محکم و قوی و کامل انجام دهد».

سازماندهی بسیار باارزش است؛ چه در بخش نیروی هوایی، چه در بخش پدافند؛ لیکن اکتفا نکنید. ببینید نقصها کجاست. اگر چنانچه ورزشکاری فقط به آن بخشهایی از ماهیچه‌های برآمده خود نگاه کند که با ورزش توانسته اینها را به دست بیاورد، بخشهای مغفول مانده و ضعیف را نگاه نکند، در یک موقعیت حساس زمین خواهد خورد. ببینید ضعفها کجاست، ببینید اشکالات در کجاست، آن‌ها را برطرف کنید؛ هر کس در بخش خود، در قسمت مربوط به خود. روزه‌روز تکمیل کنید و تکمیل شدن نهایت ندارد. هر چه جلو برویم، جا دارد برای جلو رفتن و کاملتر شدن.

محدودیت‌ها در بخشهای مختلف وجود دارند - تحریم هست، محدودیت‌های مالی هست، از اینها باید عبور کنید. بهترین و زیرک‌ترین انسان‌ها کسانی هستند که شرایط موجود را می‌سنجند، بعد می‌بینند برای عمل در شرایط کنونی چه تواناییهایی دارند و از آن تواناییها و ظرفیتها استفاده می‌کنند؛ والا انسان نگاه کند، بگوید خب، این که نشد، این را که نداریم، پس هیچی! این نمی‌شود. کمبودها نباید ما را متوقف کند. کمبودها بایستی باعث شود که ما بیشتر به خودمان مراجعه کنیم، ظرفیت‌های تازه خودمان را کشف کنیم. جوانان ما همت کردند و شد. امروز دشمنان ما هم زبان به اعتراف می‌گشایند. البته دشمنی می‌کنند؛ این را وسیله‌ای قرار می‌دهند برای سیاستهای ایران‌ستیزی و ایران‌هراسی و اسلام‌هراسی و اسلام‌ستیزی؛ لیکن اعتراف می‌کنند به اینکه اینها هست». (<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=10996>، در دیدار فرماندهان و خلبانان نیروی هوایی ارتش، ۱۳۸۹/۱۱/۱۹)

بنا بر آیات و روایات وارده و فرمایشات رهبری نعمت خدا را یاد کنید؛ نعمت ایران مقتدر و متکی به اسلام که منجر به افول قدرتی طاغوتی شد و بایست برای پیشرفت ایران به وظایف متعهد بود. تعهد به کار باعث رشد و پیشرفت ملی می‌شود. در پیشرفت باید به آن بخش از کار که عقب مانده یا دچار ضعف و ایراد است پرداخت و در آن قسمت قوی عمل کرد.

در بخش‌های مختلف علمی، فناوری و تولیدی دچار محدودیت‌های مادی و مالی و تجهیزاتی هستیم. با همت این موانع را رفع کنید تا به خود کفایی در آن-ها برسیم.

۲.۳ اتحاد فرامرزی مسلمانان

متحد شدن اقوام و گروهها در داخل کشور موجب عقب-نشینی دشمن از موضع خود می‌شود. ملتی که اختلاف درونی نداشته باشد هر روز در حال رشد و پیشرفت است و از عناصر و عوامل دشمنی دشمنان نیز غافل نیست؛ اما اتحاد در بخش وسیع یعنی اتحاد کشورهای مسلمان منجر به حوادثی در منطقه مسلمانان و حتی فراتر از آن می‌شود. یاری رساندن به فلسطین امروزی یک اتفاق اتحادگونه فرامرزی است. یک هدف و یک مضمون دارد. هر کشور اسلامی آزادی در پس این حمایت‌ها می‌تواند صدای همدلی و همراهی خود را به مردم فلسطین برساند. این اتحاد می‌تواند در کارهای دیگر نیز بسط یابد و بانی اهداف بلند و تعالی-بخش و بزرگتر دیگری در سراسر عالم باشد.

«وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَ كُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ؛ (آل-عمران: ۱۰۳) و همگی به ریسمان خدا چنگ زنید و پراکنده نشوید و نعمت خدا را بر خود یاد کنید، آنگاه که دشمنان یکدیگر بودید، پس خداوند میان دلهایتان الفت انداخت و در سایه نعمت او برادران یکدیگر شدید و بر لبه پرتگاهی از آتش بودید، پس شما را از آن نجات داد. این گونه خداوند آیات خود را برای شما بیان می‌کند، شاید هدایت شوید.»

پیامبر اکرم ﷺ این-گونه توصیه به متحد شدن نمودند: «إسمعوا و أطيعوا لمن ولاة الله الأمر، فإنه نظام الإسلام؛ از حاکمان الهی اطاعت کنید و گوش فرمان باشید؛ زیرا اطاعت از رهبری مایه «وحدت امت اسلام» است.» (مفید، ج ۱، ص ۱۴، حدیث ۲)

رهبر انقلاب در این زمینه در پیامی که به حجاج بیت ا... الحرام نوشته‌اند، می‌نویسند: «رؤسای کشورهای اسلامی و نخبگان سیاسی و دینی و فرهنگی در دنیای اسلام، وظایف

سنگین بر دوش دارند: وظیفه ایجاد وحدت و بر حذر داشتن همگان از ستیزه‌گری‌های قومی و مذهبی؛ وظیفه آگاه‌سازی ملت‌ها از شیوه‌های دشمنی و خیانت استکبار و صهیونیسم؛ وظیفه تجهیز همگان برای مقابله با دشمن در میدان‌های گوناگون جنگ نرم و سخت؛ وظیفه متوقف‌سازی فوری وقایع فاجعه‌بار در میان کشورهای اسلامی که امروز نمونه‌های تلخ آن همچون حوادث یمن، در سراسر جهان مایه اندوه و اعتراض است؛ وظیفه دفاع قاطع از اقلیت‌های تحت ستم مسلمان همچون مظلومان میانمار و غیره؛ و از همه مهم‌تر وظیفه دفاع از فلسطین و همکاری و همراهی بی‌چند و چون با ملتی که نزدیک به هفتاد سال است برای کشور غصب‌شده خود مبارزه می‌کند. (<https://farsi.khamenei.ir/message-content?id=37536>، پیام به حجاج بیت الله الحرام،

(۱۳۹۶/۶/۹)

بر اساس فرامین بلند اسلام و فرمایشات رهبری وحدت در درون و بیرون از خاک ایران گشاینده بسیاری از مسایل و معضلاتی است که دشمنان با سوء تعبیر از آن کشورهای اسلامی را به دشمنی و دوری از هم فرا خواندند در حالی که اتحاد باعث قدرت در برابر کشورهای مستبد زمانه می‌شود و هراس دشمنان از چنین اتفاقی مانع پیشروی و قدرت-طلبی در اراضی مسلمین می‌شود و مسلمانان با اتحاد فرامرزی هر آزاده‌ای را می‌توانند در خود پوشش دهند و به قدرت واحد اسلامی بدل شوند. رؤسای کشورهای مسلمان وظایفی بر عهده دارند مانند ایجاد وحدت و بر حذر داشتن همگان از ستیزه‌گری با ملت‌های اسلامی از روش‌های دشمنی و خیانت استکبار و صهیونیسم است و تجهیز مسلمانان در مقابله با دشمن در جنگ نرم و سخت و متوقف کردن وقایع فاجعه‌بار در میان کشورهای اسلامی در سراسر جهان و وظیفه دفاع از اقلیت‌های تحت ستم مسلمان همچون فلسطین.

۲.۴ قدرتمندی در جهان

از برکات دیگر جنگ، فرصت‌هایی است که در سایه سار این جنگ‌ها و تحریم‌ها

صورت می‌گیرد. اتکا کردن به خود و نبود امکانات مردم را بر آن داشت که با همت و تلاش و بهره‌گیری از علم به علوم جدیدی دست یابند که نیازی از نیازهای جامعه را هموار کرده و خود و کشور را در موقعیت جهانی به رتبه علمی، فناوری، پژوهشی، ورزشی و... مطرح کرده و امروز ایران با وجود جنگ و تحریم‌ها پیشرفت‌های چشم‌گیری در همه عرصه‌ها کرده و به الگویی برای ایستادگی در برابر تحریم‌ها و فشارهای اقتصادی تبدیل شده است.

«وَقَالَ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَكْبَرُ مِنْكُمْ * فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ * فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يَصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ؛ (یونس، ۸۱ - ۷۹) فرعون گفت: «(بروید و) هر جادوگر (و ساحر) دانایی را نزد من آورید!» هنگامی که ساحران (به میدان مبارزه) آمدند، موسی به آنها گفت: «آنچه (از وسایل سحر) را میتوانید بیفکنید، بیفکنید!» هنگامی که افکندند، موسی گفت: «آنچه شما آوردید، سحر است؛ که خداوند بزودی آن را باطل میکند؛ چرا که خداوند (هرگز) عمل مفسدان را اصلاح نمیکند!»

پس در مکتب اسلام بدون شك، قدرت، يك ارزش و يك كمال انسانی و یکی از خطوط چهره انسان کامل است. اسلام، انسان ضعیف را نمی‌پسندد: «إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْمُؤْمِنَ الضَّعِيفَ؛ خدا از آدم‌های سست و ناتوان بدش می‌آید». (حرعاملی، ۱۳۴۷، ج ۱۶، ص ۱۲۵)

آیت الله خامنه‌ای می‌فرماید: «یکی از بزرگ‌ترین فرصت‌های ما همراهی مردم ما و جوان‌های ما با نظام و هدف‌های نظام و امام بزرگوار است. یکی دیگر از فرصت‌ها عبارت است از پیشرفت‌های علمی که در دوران تحریم به وجود آمده است. امروز یکی از نقدترین و بزرگ‌ترین چالش‌های کشور مسئله اقتصاد ملی است؛ انتظار به حق مردم ما این است که از یک اقتصاد شکوفا برخوردار باشند. این‌ها انتظارات مردم ما است و این انتظارات به حق است؛ اقتصاد کشور نیازمند یک حرکت جدی و یک کار بزرگ است، خودشان را آماده کنند؛ برای مواجهه با خصومت دشمنان و سیاست‌های خصمانه

دشمنان که روی اقتصاد کشور متمرکز شده‌اند.

دشمنان ما صریحاً می‌گویند که هدفشان از فشارهای اقتصادی یک هدف سیاسی است. هدف آنها این است که مردم ایران را در مقابل نظام اسلامی قرار بدهند تا وضعیت مردم سخت بشود و مردم وادار به اعتراض بشوند در مقابل دولت و در مقابل نظام اسلامی. می‌خواهند این امنیتی که امروز در کشور ما هست را از بین ببرند. کار می‌کنند، دارند برنامه‌ریزی می‌کنند. وقتی یک چنین چالشی در کشور وجود دارد، همه نیروها باید در کنار هم قرار بگیرد، با هم کار کنند و مسئله اقتصاد را جدی بگیرند». (<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=29236>، بیانات در حرم مطهر رضوی،

(۱۳۹۴/۱/۱)

بر اساس بیانات رهبری دو فرصت فراهم شد: یک فرصت همراهی مردم در جنگ نرم با تمام تهاجم فرهنگی دشمن و دیگری فرصت پیشرفت علمی در دوران تحریم. مردم از نظر اقتصادی انتظار دارند که به رفاه عمومی و حل مسائل و خارج شدن قشر ضعیف از وضعیت فقر برسند که به حق است. هدف دشمن از فشار اقتصادی یک هدف سیاسی است که مردم در برابر نظام قرار بگیرند. آن‌ها خواهان بر هم زدن امنیت و تحریک مردم هستند؛ پس باید مسئله اقتصاد برای همه نیروها جدی گرفته و برای آن تلاش کنند.

نتیجه‌گیری

در پژوهش آثار جنگ نرم در بیانات رهبری در آیات و روایات به بعد فردی و اجتماعی

فصل بندی شد

درگام اول بعد فردی به سلاح نرم پرداختیم که رهبری و روایات به تجهیز شدن افراد به علم و دانشی که فراگیر است توصیه شده است. گام دوم این بخش به پیوند علم و عمل پرداختیم که حرکت نیازمند دانش و دانش نیازمند عمل است و عمل خودباوری می آید اما هویت ملی گام سوم بعد فردی است که هویت هر فردی در قالب خانواده و جامعه رخ می دهد هویت ملی از دیگر آثار جنگ نرم است که باید از آن صیانت کرد چرا که برای آن بهای سنگینی پرداخته شده و درگام چهارم از بعد فردی یعنی تکلیف مندی، شرایطی برای فعالیت وجود دارد اگر نگاه خوشبینانه و بصیرت در کنار عمل باشد موظف مندی را به بار آورد در بعد اجتماعی نخستین گام پیشرفت است که به آن اشاره شده است پیدا کردن نقاط ضعف و انتقاد مثبت در کنار امید به ساختن و پرداختن، تحول و پیشرفت علم و فناوری را به ارمغان می آورد در گام دوم این بخش به خود کفایی پرداخته شده موظف مندی و تلاش در کنار امید به آینده و رفع نواقص و محدودیت ها به کار بسته می شود تا به مرحله ای از خودکفایی و شکوفایی برسیم در گام سوم این بخش اتحاد فرامرزی مسلمانان می پردازیم اتحاد اقوام و گروهها در درون کشور و بیرون از کشور یک اتفاق بزرگ است که منجر به یکی شدن در برابر دشمنی واحد است که هر لحظه به فکر تفرقه انداختن بین آنهاست گام چهارم این بخش قدرتمندی در جهان است قدرت یک کشور به همراهی مردم در تمامی زمینه ها بلاخص درتهاجمات فرهنگی دشمن و پیشرفت علمی در دوران جنگ نرم و اتحاد فرا منطقه ای از جمله پارامترهای قدرت یک کشور محسوب می شود که باید از آن حراست کرد

منابع و مآخذ

- قرآن کریم قرآن کریم، ترجمه: ناصر مکارم شیرازی، تهران: دفتر مطالعات تاریخ و معارف اسلامی، ۱۳۸۰ ش.
- نهج البلاغه، ترجمه: محمد دشتی، چاپ سیزدهم، قم: مشهور، ۱۳۸۰ ش.
۱. ابن بابویه، محمد، شیخ صدوق، خصال، فهری زنجانی، سید احمد، انتشارات علمیّه اسلامیّه، قم.
  ۲. ابن منظور، علامه، لسان العرب، بیروت لبنان، موسسه التاريخ العربی ۶۳۰- ۷۱۱ ق.
  ۳. بیانات رهبری، احمدی، مجتبی، زارع درخشان، ابوذر همزاده ابیانه، حسین، از تهاجم فرهنگی تا جنگ نرم، معاونت فرهنگی سپاه امام سجاد علیه السلام هرمزگان.
  ۴. تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، غررالحکم درراکلم، رجائی، سید مهدی قم: دار الکتاب الاسلامی، ۱۴۱۰.
  ۵. حکیمی، محمد رضا، علی، محمد، الحیاه، آرام، احمد، انتشارات دلیل ما، موسسه اسلامی، ۱۳۸۳.
  ۶. راغب اصفهانی، حسین بن علی، مفردات، قم: دارالشامیه ۱۴۴۲.
  ۷. شیخ صدوق، سید مرتضی، شیخ طوسی، امالی، استاد ولی، حسین، جلد ۱، مجلس ۲، حدیث ۲.
  ۸. عاملی، شیخ حر، وسائل الشیعه، ج ۱۴، ق ۱۱.
  ۹. فراهیدی، خلیل بن احمد، العین، ج ۲، قم: موسسه دارالهجره ۱۴۰۹ ق.
  ۱۰. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، غفاری، علی اکبر و آخوندی، محمد، ج ۲، تهران: دارالکتب الاسلامیه، محمد باقرین محمدتقی، بحار الأنوار، بیروت دار الاحیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ ق.